

Gemeente

Alphen aan den Rijn

Aan de leden van de
gemeenteraad
Postbus 13
2400 AA Alphen aan den Rijn

GEMEENTE ALPHEN AAN DEN RIJN INDEKAMER		Routing:
11 NOV 2010		
Nr. 2009/34497		
Afd. Com	Opbergen	

Rekenkamercommissie

Stadhuisplein 1
Postbus 13
2400 AA Alphen aan den Rijn
Telefoon: 0900 4811 111
Fax: (0172) 465 564
E-mail: gemeente@alphenaandenrijn.nl
Website: www.alphenaandenrijn.nl

Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Datum
		2009/34370	10 november 2009

Inlichtingen bij A.J. van Putten	Doorkiesnummer Tel: (0172) 465352 Fax: (0172) 465485
-------------------------------------	--

Onderwerp
Aanbieding onderzoeksbevindingen analyse
persberichten

Geachte raadsleden,

De Rekenkamercommissie heeft uit de periode juli 2007 tot juli 2008 een onderzoek gedaan in hoeverre de persberichten van de gemeente Alphen aan den Rijn evenwichtig, feitelijk en helder zijn. Daarbij zijn armoedebeleid, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Lage Zijde, zwembad de Thermen, Coupépolder en de OTA onderwerp van onderzoek geweest. Aan de hand van de bevindingen heeft de Rekenkamercommissie een verdiepingsslag laten uitvoeren over de volgende dossiers:

- Coupépolder;
- Overslag Terminal Alphen aan den Rijn (OTA) en
- zwembad De Thermen.

De Rekenkamercommissie heeft zich daarbij laten ondersteunen door een onderzoeksbureau. De te onderzoeken periode is verruimd van januari 2007 tot en met december 2008, waardoor er een actueel beeld van de situatie ontstaat. De kwaliteit van de persberichten beoordeeld op basis van vooraf opgestelde normen treft u aan in bijgevoegde rekenkamerbrief.

Ten opzichte van de op 22 juli 2009 aangeboden conceptrapportage aan burgemeester en wethouders en de gemeentesecretaris is de rekenkamerbrief uitgebreid met een advies aan uw raad. Verdere bijstelling heeft niet plaatsgevonden. Zoals gebruikelijk heeft ambtelijke en bestuurlijke hoor- en wederhoor plaatsgevonden.

Bij brief van 9 oktober 2009, ontvangen op 13 oktober 2009, kenmerk 2009/31099, heeft de Rekenkamercommissie een reactie van het college van burgemeester en wethouders ontvangen. Deze reactie heeft de Rekenkamercommissie voorzien van een naschrift. Deze brieven zijn separaat bijgevoegd.

Ons kenmerk
2009/34370

Datum
10 november 2009

Blad
2

De rekenkamercommissie bedankt een ieder die op een of andere wijze een bijdrage heeft geleverd aan de totstandkoming van dit rapport.

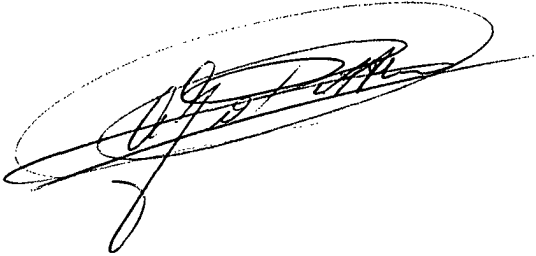
Hoogachtend,

de voorzitter van de rekenkamercommissie

Mw. Drs H.G. Bijker

Voor deze

A.J. van Putten, ambtelijk secretaris van de rekenkamercommissie.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'A.J. van Putten', written over a faint circular stamp or watermark.

☞

Bijlagen:

- brief van de Rekenkamercommissie onderzoeksbevindingen analyse persberichten;
- afschrift brief van college van b&w (2009/31099) d.d. 9-10-2009 gericht aan de Rekenkamercommissie Alphen aan den Rijn;
- Reactie Rekenkamercommissie (2009/34391) op brief nr 2009/31099

Rekenkamercommissie

Stadhuisplein 1

Postbus 13

2400 AA Alphen aan den Rijn

Telefoon: 0900 4811 111

Fax: (0172) 465 564

E-mail: rekenkamercommissie@alphenaandenrijn.nl

Website: www.alphenaandenrijn.nl

BRIEF VAN DE REKENKAMERCOMMISSIE
ONDERZOEKSBEVINDINGEN ANALYSE
PERSBERICHTEN

INLEIDING

De rekenkamercommissie van Alphen aan den Rijn heeft uit de periode juli 2007 tot juli 2008 een onderzoek gedaan naar in hoeverre de persberichten van de gemeente Alphen aan den Rijn evenwichtig, feitelijk en helder zijn. Daarbij zijn armoedebeleid, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Lage Zijde, zwembad de Thermen, Coupépolder en de OTA onderwerp van onderzoek geweest. Aan de hand van de bevindingen heeft de rekenkamercommissie een verdiepingsslag laten uitvoeren over de volgende dossiers:

- Coupépolder;
- Overslag Terminal Alphen aan den Rijn (OTA) en
- zwembad De Thermen.

De te onderzoeken periode is verruimd van januari 2007 tot december 2008, waardoor er een actueler beeld van de situatie ontstaat. De rekenkamercommissie heeft zich daarbij laten ondersteunen door een onderzoeksbureau.

ADVIES AAN DE REKENKAMERCOMMISSIE

Op basis van een analyse van de persberichten van de Coupépolder, de Overslagterminal en De Thermen uit 2007 en 2008, concludeert de rekenkamercommissie het volgende.

Conclusies

De feitelijkheid van de onderzochte persberichten is goed: de informatie is verifieerbaar en sluit aan bij achterliggende informatiebronnen.

De nieuwswaarde van de berichten is matig. De belangrijkste punten van kritiek zijn dat de nieuwswaarde en relevantie voor de burger niet altijd zichtbaar zijn en dat de gemeente enkel over collegebesluiten een persbericht stuurt, ook wanneer de raad een ander besluit neemt dan het college voorstelde.

Wat betreft de evenwichtigheid van de beeldvorming scoren de persberichten matig. Positief is dat de persberichten over het algemeen zowel berichten over positief als negatief nieuws. Het schort echter aan een volledige berichtgeving over het traject: het gehele besluitvormingstraject is niet omschreven in het persbericht. Bovendien communiceert de gemeente raadsbesluiten niet.

De helderheid van de persberichten is voor verbetering vatbaar. De persberichten zijn geschreven in een zakelijke schrijfstijl en de kop is vaak een heldere weergave van de inhoud van het bericht. De structuur van de persberichten scoort echter onvoldoende, evenals de wijze waarop de gemeente rollen en verantwoordelijkheden duidelijk maakt in het persbericht. Ook verschijnen persberichten lang niet altijd in een format en ontbreekt een noot voor de redactie.

Advies

Uit bovenstaande conclusies blijkt dat persberichten op een aantal inhoudelijke aspecten zijn te verbeteren. Om het oordeel nog steviger te kunnen onderbouwen, zou de huidige analyse van de persberichten uitgebreid kunnen worden van drie naar de zes onderwerpen die de rekenkamercommissie ook in het eerdere onderzoek heeft onderzocht.

De belangrijkste conclusie is dat raadsbesluiten niet aan de orde zijn in de communicatie van de gemeente naar de pers. Met het dualisme kreeg de raad, zoals bekend, de kaderstellende en controlerende rol toegekend. Ook de volksvertegenwoordigende rol maakt deel uit van zijn takenpakket. Onderdeel van die volksvertegenwoordigende rol is het informeren van de burger over de

besluiten die zijn genomen. De vraag die de raad zichzelf nu moet stellen is hoe hij dit onderdeel van de invulling van zijn volksvertegenwoordigende rol zou willen vormgeven. Enerzijds kan dat door als gemeenteraad naar de pers te communiceren welke besluiten er zijn genomen. Anderzijds kan dat door de fracties hierin zelf een rol te laten hebben. In het eerste geval zou de griffie of een medewerker communicatie invulling kunnen geven aan deze taak. In het tweede geval moeten fracties de mogelijkheid hebben om ondersteuning te krijgen bij het opstellen van een goed persbericht.

INHOUDSOPGAVE

Advies aan de rekenkamercommissie	4-5
Inhoudsopgave	6
1 Onderzoeksverantwoording	9
1.1 Aanleiding	9
1.2 Toetsingskader	9
1.3 Onderzoeksmethode	9
1.4 Leeswijzer	9
2 Persberichten Coupépolder	10
2.1 Coupépolder is een oude vuilstort	10
2.2 Communicatiestrategie voor de Coupépolder mondeling bepaald	10
2.3 Persberichten over de Coupépolder niet burgergericht geschreven	11
3 Persberichten Overslagterminal	12
3.1 Samenwerking met provincie voor Overslagterminal	12
3.2 Communicatie over de Overslagterminal hoofdzakelijk via provincie	12-13
3.3 Persberichten Overslagterminal redelijk helder	13
4 Persberichten De Thermen	15
4.1 Zwembad De Thermen wordt na brand herbouwd	15
4.2 Communicatie rondom De Thermen voornamelijk na collegebesluit	16
4.3 Persberichten De Thermen belichten enkel collegebesluiten	16-17
5 Kwaliteit persberichten	19-20
Bijlagen	21
Bijlage 1 Toetsingskader	21-22
Bijlage 2 Bronnen	23

1 ONDERZOEKSVERANTWOORDING

1.1 Aanleiding

Naar aanleiding van het onderzoek naar persberichten dat de rekenkamercommissie van de gemeente Alphen aan den Rijn in het najaar van 2008 is gestart, wilde de rekenkamercommissie een nadere analyse laten uitvoeren. De rekenkamercommissie heeft bij aanvang van het onderzoek in 2008 zes dossiers geselecteerd, die aan een nadere analyse zijn onderworpen. Drie van de zes dossiers heeft de rekenkamercommissie nu diepgaander laten onderzoeken. Het gaat om de volgende dossiers:

- Coupépolder
- Overslagterminal Alphen aan den Rijn
- De Thermen

De te onderzoeken periode is verruimd en loopt vanaf januari 2007 tot en met 31 december 2008. Er ontstaat daardoor een actueler beeld van de situatie.

1.2 Toetsingskader

Of journalisten persberichten overnemen en op welke manier dat gebeurt, hangt af van de kwaliteit van het persbericht én van de pers zelf. In de dossieranalyse is daarom het accent gelegd op het door de gemeente te beïnvloeden deel van de communicatie via persberichten. Voor elk van de drie onderwerpen is bepaald:

- a. of de persberichten feitelijk zijn;
- b. wat het aantal en de nieuwswaarde is;
- c. of er sprake is van een evenwichtige beeldvorming;
- d. of de persberichten helder zijn.

Deze vier criteria zijn uitgewerkt in een toetsingskader in bijlage I.

1.3 Onderzoeksmethode

Op basis van het toetsingskader geeft de rekenkamercommissie een oordeel over de kwaliteit van de persberichten. Dit gebeurt door elk persbericht dat in de periode 2007-2008 over de geselecteerde onderwerpen verscheen te beoordelen op basis van de opgestelde normen. Daarnaast is er met drie medewerkers gesproken die inhoudelijk het meest bij de drie onderzochte onderwerpen zijn betrokken.

1.4 Leeswijzer

De hoofdstukken 2, 3 en 4 behandelen de persberichten voor respectievelijk de Coupépolder, de Overslagterminal en De Thermen. Vervolgens leest u in hoofdstuk 5 een oordeel over de kwaliteit van de persberichten van de gemeente, op basis van de voorafgestelde normen aan een goed persbericht (zie bijlage 1).

2 PERSBERICHTEN COUPEPOLDER

In dit hoofdstuk leest u wat er rondom de Coupépolder is gebeurd in 2007 en 2008 (2.1), welke communicatiestrategie de gemeente hanteerde bij de Coupépolder (2.2) en wat de kwaliteit is van de geschreven persberichten, waarna de rekenkamercommissie deze beoordeelt op basis van het normenkader uit bijlage I (2.3).

2.1 Coupépolder is een oude vuilstort

De Coupépolder is een oude vuilstort waarop nu een golfbaan is gerealiseerd in combinatie met een natuurgebied. Gemeente, provincie en het hoogheemraadschap Rijnland hebben allemaal een verantwoordelijkheid bij de Coupépolder.

- De provincie was voorheen bevoegd gezag (tot 2004).
- De gemeente heeft de grond overgedragen gekregen van de provincie en heeft daarvoor een beheerscontract getekend. De gemeente voert constant metingen uit om te bepalen of er zwarte lijst stoffen uit de vuilstort komen.
- Het hoogheemraadschap Rijnland verleent de vergunning voor het lozen van water.

In 2007 en 2008 is een aantal vergunningprocedures gevoerd door de gemeente. Het gaat om vergunningen voor de lozing van de afvoer van water uit de vuilnisbelt. De vergunning die door het hoogheemraadschap was afgegeven is vernietigd door de Raad van State. Daarom wilde de gemeente met het hoogheemraadschap om de tafel om te trachten tot overeenstemming te komen over de vergunningverlening.

2.2 Communicatiestrategie voor de Coupépolder mondeling bepaald

Voor de Coupépolder hebben de afdeling Communicatie en de verantwoordelijk wethouder afgesproken dat de gemeente een persbericht verstuurt indien:

- er een overleg is geweest tussen het hoogheemraadschap en de gemeente;
- er een uitspraak is van de Raad van State;
- er een mening is gevormd door het college.

Deze afspraken zijn gemaakt nadat de gemeente steeds reageerde op negatieve berichtgeving van de Stichting Waakhond. Deze stichting is kritisch op het handelen van de gemeente en zoekt regelmatig de pers. De wethouder en de communicatiemedewerker hebben samen bepaald niet meer te reageren op deze berichten in de media.

Er zijn geen vaste procedures voor als zich een nieuwsfeit aandient. Meestal werd in overleg met de wethouder bepaald of een persbericht gewenst was. De unitleider Beleid en Advies van de afdeling Ruimtebeheer en de wethouder weten elkaar gemakkelijk te vinden, waardoor dit proces volgens geïnterviewde goed liep. De afdeling communicatie schrijft het daadwerkelijke persbericht. Deze legt het voor aan de unitleider die, indien nodig, inhoudelijk afstemt met de betrokken beleidsmedewerker, in dit geval de bodemedewerker van de afdeling Ruimtebeheer. De wethouder is eindverantwoordelijk.

De gemeente heeft met het hoogheemraadschap afgesproken om de berichtgeving op elkaar af te stemmen en één boodschap af te kondigen. In de praktijk blijkt het echter lastig te zijn om tijdig af te stemmen en om één boodschap te formuleren.

2.3 Persberichten over de Coupépolder niet burgergericht geschreven

Over de Coupépolder zijn in de periode 2007-2008 vijf persberichten geschreven. De laatste drie persberichten verkondigen vrijwel dezelfde boodschap, maar steeds omschreven op een andere wijze. De boodschap dat de Raad van State de vergunning heeft afgekeurd, is het meest duidelijk weergegeven in het laatste van deze drie persberichten.

De feitelijkheid van de persberichten over de Coupépolder is goed: vrijwel alle persberichten verwijzen naar bronnen waarop het bericht is gebaseerd, zoals een besluit van de Raad van State.

De nieuwswaarde is beperkt: de persberichten zijn over het algemeen actueel, maar het ontbreekt aan een duiding van het belang voor het nieuws voor de inwoner. De persberichten zijn veelal geschreven vanuit de positie van de gemeente en in mindere mate vanuit de consequenties van een besluit voor de burger.

De gemeente besteedt in haar persberichten aandacht aan een evenwichtige beeldvorming: ook tegenslagen worden benoemd, zoals het feit dat de gemeente door de Raad van State in het ongelijk is gesteld.

De persberichten over de Coupépolder zijn onvoldoende helder. Dit komt doordat de persberichten over het algemeen geen goede structuur hebben. Bovendien gebruikt de gemeente onnodig jargon in de persberichten, zoals anorganische stoffen en saneringsmaatregelen, en ontbreekt een duidelijke omschrijving van de verantwoordelijkheid van de diverse bestuursorganen. In drie van de vijf gevallen ontbreekt een logo en een noot voor de redactie bij de persberichten.

3 PERSBERICHTEN OVERSLAGTERMINAL

In dit hoofdstuk leest u wat er rondom de Overslagterminal is gebeurd in 2007 en 2008 (3.1), welke communicatiestrategie de gemeente hanteerde bij de Overslagterminal (3.2) en wat de kwaliteit is van de geschreven persberichten, waarna de rekenkamercommissie deze beoordeelt op basis van het normenkader uit bijlage I (3.3).

3.1 Samenwerking met provincie voor Overslagterminal

De plannen voor de Overslagterminal Alphen aan den Rijn (OTA) ontstonden in 1995. De OTA maakt onderdeel uit van het project gebiedsontwikkeling Steekterpoort. Eind 2002 is men gestart met de planologische procedure tot realisatie van de OTA. Hiervoor werken rijk, provincie en gemeente samen. Het rijk levert een bijdrage in de kosten voor de realisatie van de OTA, de provincie heeft de gronden verworven en ter beschikking gesteld en de gemeente is de autoriteit op het terrein van de ruimtelijke ordening en is verantwoordelijk voor het bestemmingsplan en het verstrekken van de benodigde vergunningen. Voor de realisatie en exploitatie is Van Uden transport en dienstverlening betrokken. Heineken deelt mee in de startkosten van de OTA, aangezien deze de grootste gebruiker wordt.

De gemeente en de provincie hebben een partnershipovereenkomst getekend. Zij werken samen in een projectteam. Daarnaast heeft de gemeente een eigen projectgroep voor de Steekterpoort. Deze gemeentelijke projectgroep heeft als opdrachtgever de directie Grondgebied.

In 2007-2008 speelden de volgende zaken rondom de OTA:

- projectovereenkomst tussen provincie en gemeente en provincie en Van Uden;
- RO-procedure (MER);
- explosievenonderzoek;
- bestemmingsplan natuurcompensatie.

3.2 Communicatie over de Overslagterminal hoofdzakelijk via provincie

Onder het projectteam waarin provincie en gemeente zijn vertegenwoordigd, hangt een projectgroep communicatie. In januari 2006 is een communicatieplan voor de wijze van communicatie over het project. Wanneer er nieuws is waarbij zowel provincie als gemeente betrokken zijn, communiceert het samenwerkende projectteam dat. Het communicatieplan is daarbij het kader. De communicatieadviseur van de provincie leidt de werkgroep communicatie. De logo's van de drie partijen (gemeente, provincie en Van Uden) staan dan boven het persbericht.

De communicatie naar inwoners verloopt grotendeels via de website www.steekterpoort.nl en de digitale nieuwsbrieven waarvoor men zich via die website kan inschrijven. De provincie beheert de website en de nieuwsbrieven.

De gemeente heeft een aantal persberichten in eigen beheer uitgegeven. Onderwerpen waarvoor dat gebeurde waren: het onderzoek naar de explosieven en de natuurcompensatie bij de wijziging van het bestemmingsplan. Deze onderwerpen betreffen een specifieke verantwoordelijkheid van de gemeente.

3.3 Persberichten Overslagterminal redelijk helder

In de periode 2007-2008 verstuurde de gemeente twee persberichten over de Overslagterminal. Beide persberichten verschenen in 2008.

De feitelijkheid van de persberichten over de Overslagterminal wisselt: het ene persbericht verwijst naar bronnen waarop het bericht is gebaseerd, in het andere gebeurt dat in mindere mate.

De nieuwswaarde van de persberichten is voldoende: de relevantie voor de inwoner is duidelijk.

Beide persberichten kennen één centrale boodschap. De helderheid van beide berichten is redelijk: de structuur is goed, maar één van de twee persberichten gebruikt veel jargon, zoals dieptedetectie en afkortingen als KWS.

4 PERSBERICHTEN DE THERMEN

In dit hoofdstuk leest u wat er rondom De Thermen is gebeurd in 2007 en 2008 (4.1), welke communicatiestrategie de gemeente hanteerde bij De Thermen (4.2) en wat de kwaliteit is van de geschreven persberichten, waarna de rekenkamercommissie deze beoordeelt op basis van het normenkader uit bijlage I (4.3).

4.1 Zwembad De Thermen wordt na brand herbouwd

Eind 2006 gaf de raad aan dat zwembad De Thermen dicht kon. De gemeente startte begin 2007 met het inrichten van een projectorganisatie voor het project zwembaden, waaronder ook de aanbouw aan zwembad De Hoorn viel. In februari 2007 brandde het zwembad De Thermen af. Bij de brand kwam ook asbest vrij, maar uit metingen bleek dat dit geen schadelijke hoeveelheid was. De noodmaatregelen naar aanleiding van de brand, zijn uitgevoerd vanuit de verschillende afdelingen.

In juni 2007 is een stand van zaken van De Thermen gestuurd naar de raadscommissie. De raad vraagt het college dan om te kijken wat er ruimtelijk mogelijk is rondom het gebied waar De Thermen stond. In november 2007 zijn de alternatieven naar aanleiding van het onderzoek naar herontwikkeling van De Thermen bekend. Het college vraagt de raadscommissie in een besloten vergadering om een keuze te maken voor de alternatieven. De raadscommissie geeft aan de keuze aan het college te willen overlaten.

Uiteindelijk besluit het college van b&w in januari 2008 om in overeenstemming met de opdracht van de raad van eind 2006 te kiezen voor het uitbreiden van zwembad De Hoorn in plaats van de bouw van een nieuw zwembad De Thermen. Dit is het goedkoopste model op basis van het onderzoek.

De raad besluit in juli 2008 om te kiezen voor nieuwbouw van het zwembad op de locatie van De Thermen en niet voor aanbouwen aan De Hoorn. In de motie is vastgelegd dat de meerkosten van deze optie zullen worden betaald door de gebruikers, wat resulteert in hogere tarieven voor het gebruik van het zwembad. Vervolgens heeft het college gekozen voor een architect voor de herontwikkeling van De Thermen. Het voorlopige ontwerp is in januari 2009 vastgesteld. Nu werkt het college aan het definitieve ontwerp dat in de zomer van 2009 inmiddels is vastgesteld.

Momenteel speelt de afwikkeling van de verzekering van De Thermen. De gemeente en verzekeraar zijn in een procedure verwickeld, aangezien de verzekeraar niet bereid is de vergoeding voor het afbranden van De Thermen uit te keren.

4.2 Communicatie rondom De Thermen voornamelijk na collegebesluit

Het project zwembaden was onderdeel van het Masterplan Sport. Hieronder viel onder andere de herontwikkeling van de zwembaden. Naar aanleiding van de brand bij De Thermen, heeft de gemeente advies ingewonnen over de communicatie. De wijze van communicatie over het zwembad was uiteindelijk een voorbeeld voor de communicatie over andere onderdelen uit het Masterplan Sport.

In de stuurgroep Masterplan zat een communicatiemedewerker van de gemeente. Deze had ook contacten met het projectteam voor de zwembaden. De communicatie naar de inwoners verliep via informatie in Week in beeld of via persberichten. De voorbereiding voor het opstellen van het persbericht wordt gedaan door de communicatiemedewerker en de projectleider. De portefeuillehouder is eindverantwoordelijke voor het persbericht.

De regel was dat er in ieder geval altijd wanneer er een collegebesluit werd genomen een persbericht werd verzonden. Bij raadsbesluiten werden er geen persberichten verstuurd. De reden hiervoor is tweeledig, aldus geïnterviewde: enerzijds werkt de ambtelijke organisatie voor het college en anderzijds zijn er bij raadsvergaderingen journalisten aanwezig die daar de nieuwsfeiten verzamelen.

Het komt relatief vaak voor dat journalisten, ondanks het persbericht, de boodschap feitelijk verkeerd weergeven, aldus de geïnterviewde.

4.3 Persberichten De Thermen belichten enkel collegebesluiten

Over De Thermen zijn in de periode 2007-2008 zeven persberichten geschreven. De persberichten die begin 2007 verschijnen, spelen in op de actualiteit. In 2008 communiceert de gemeente voornamelijk rondom collegebesluiten.

De feitelijkheid van de persberichten over De Thermen is over het algemeen goed: in vrijwel alle gevallen wordt verwezen naar bronnen waarop het bericht is gebaseerd, zoals een besluit van het college. In de persberichten uit 2008 ontbreken echter data van collegebesluiten.

De nieuwswaarde van de persberichten is over het algemeen hoog: de persberichten zijn actueel, en de relevantie voor de inwoner is duidelijk.

In de reeks van persberichten ontbreekt het aan een evenwichtige beeldvorming: de gemeente communiceert alleen collegebesluiten. Ook wanneer de raad een ander besluit neemt dan het college voorstelde, geeft de gemeente hier geen persbericht over uit.

De gemeente kan de helderheid van de persberichten verbeteren. Het persbericht communiceert collegebesluiten alsof zij het definitieve besluit zijn, zonder dat de rol van de raad duidelijk benoemd is. Bij de laatste drie persberichten maakt de gemeente gebruik van een standaard sjabloon waarin een logo en een noot voor de redactie zijn opgenomen.

16

5 KWALITEIT PERSBERICHTEN

In tabel 5.1 beoordeelt de rekenkamercommissie de kwaliteit van de persberichten op basis van de vooraf opgestelde normen.

Tabel 5.1: Oordeel kwaliteit persberichten

Norm	Oordeel
A. Feitelijkheid	
De informatie uit het persbericht is voor de doelgroep verifieerbaar.	Voldaan. In de meeste gevallen verwijst het persbericht naar een bron, zoals een besluit.
Oordelen of beweringen in het bericht worden met feiten onderbouwd.	Voldaan. Dat gebeurt meestal op basis van bronnen of feitenmateriaal.
De informatie uit het bericht, sluit aan bij de achterliggende inhoud (stukken, dossiers, etc).	Voldaan. Uit interviews blijkt dat de persberichten een goede weergave vormen van de werkelijkheid.
B. Nieuws waarde	
Het nieuwsfeit uit het persbericht is actueel, dat wil zeggen heeft in de week voorafgaand aan de publicatie van het persbericht een nieuwswaardige ontwikkeling doorgemaakt.	Grotendeels voldaan. De gemeente verstuurt persberichten over het algemeen wanneer er nieuwswaardige ontwikkelingen hebben voorgedaan. Een enkele keer bericht het persbericht over minder actuele zaken.
De relevantie van het onderwerp wordt duidelijk uit het persbericht.	Deels voldaan. De relevantie van het bericht voor de burger is niet altijd duidelijk. In sommige gevallen redeneert het persbericht vanuit het perspectief van de gemeente, waardoor het vooral gaat over procedures en in mindere mate over effecten.
Het moment van uitgifte van het persbericht is zorgvuldig afgewogen en past binnen de totale communicatiestrategie voor het nieuwsfeit.	Grotendeels voldaan. Over het algemeen communiceert de gemeente wanneer er een collegebesluit is genomen.
C. Evenwichtige beeldvorming	
Een persbericht heeft één centrale boodschap. Er worden geen twee onderwerpen tegelijkertijd als nieuws gebracht.	Voldaan. De persberichten bevatten over het algemeen één boodschap.
In de reeks persberichten wordt transparantie en eerlijkheid nagestreefd: nadelig nieuws of	Grotendeels voldaan. De gemeente brengt zowel positief als negatief nieuws:

tegevallers zijn ook onderwerp voor een persbericht.	tegevallers meldt de reeks van persberichten ook.
De reeks persberichten belicht het hele traject van start tot einde.	Niet voldaan. De persberichten bevatten over het algemeen alleen collegebesluiten. Het persbericht presenteert collegebesluiten als feit, terwijl de raad nog moet besluiten. Ook wanneer de raad anders besluit dan het collegevoorstel, communiceert zij dat niet via een persbericht.
D. Helder	
De kop van het bericht is een heldere weergave van de inhoud van het bericht.	Grotendeels voldaan. De kop van het bericht is over het algemeen helder.
Het persbericht heeft een goede structuur: de openingszin bevat het nieuws, de kernboodschap komt in de eerste alinea en elementen uit de eerste alinea worden uitgewerkt van belangrijk naar minder belangrijk.	Beperkt voldaan. De structuur van de persberichten is vaak onvoldoende duidelijk. De kernboodschap blijkt onvoldoende uit de eerste alinea.
De eerste alinea van het persbericht geeft antwoord op de vraag: wie wat waar waarom wanneer en hoe?	Deels voldaan. Deze elementen keren meestal niet allemaal terug in de eerste alinea.
In het persbericht wordt jargon vermeden.	Deels voldaan. Met name bij de technische onderwerpen vermijdt het persbericht jargon niet altijd vermeden.
In het persbericht is duidelijk wie waarvoor verantwoordelijk is.	Beperkt voldaan. In de persberichten zijn de verantwoordelijkheden van de verschillende bestuursorganen niet expliciet gemaakt. Zo is vaak niet duidelijk dat de raad nog dient te besluiten.
In het persbericht wordt zoveel mogelijk een actieve schrijfstijl gehanteerd: de gemeente gaat oppakken i.p.v. 'er zal door de gemeente worden opgepakt'.	Grotendeels voldaan. In de meeste persberichten hanteert de gemeente een actieve schrijfstijl.
In het persbericht wordt een zakelijke schrijfstijl gehanteerd: geen woorden die kunnen worden opgevat als wervend (nieuw, uniek, het beste, etc).	Voldaan. De persberichten hebben een feitelijk karakter.
Het is duidelijk van wie het persbericht afkomstig is: eenduidige stijl en gebruik van logo.	Beperkt voldaan. Meer dan de helft van de persberichten bevat geen logo van de gemeente.
Het persbericht biedt voor de redacties een voetnoot met contactgegevens van een betrokken ambtenaar / voorlichter voor meer informatie.	Beperkt voldaan. Meer dan de helft van de persberichten bevat geen noot voor de redactie.

BIJLAGEN

Bijlage 1 Toetsingskader

Tabel 1: Toetsingskader kwaliteit persberichten

A. Feitelijkheid
De informatie uit het persbericht is voor de doelgroep verifieerbaar.
Oordelen of beweringen in het bericht worden met feiten onderbouwd.
De informatie uit het bericht, sluit aan bij de achterliggende inhoud (stukken, dossiers, etc).
B. Nieuswaarde
Het nieuwsfeit uit het persbericht is actueel, dat wil zeggen heeft in de week voorafgaand aan de publicatie van het persbericht een nieuwswaardige ontwikkeling doorgemaakt.
De relevantie van het onderwerp wordt duidelijk uit het persbericht.
Het moment van uitgifte van het persbericht is zorgvuldig afgewogen en past binnen de totale communicatiestrategie voor het nieuwsfeit.
C. Evenwichtige beeldvorming
Een persbericht heeft één centrale boodschap. Er worden geen twee onderwerpen tegelijkertijd als nieuws gebracht.
In de reeks persberichten wordt transparantie en eerlijkheid nagestreefd: nadelig nieuws of tegenvallers zijn ook onderwerp voor een persbericht.
De reeks persberichten belicht het hele traject van start tot einde.
D. Helder
De kop van het bericht is een heldere weergave van de inhoud van het bericht.
Het persbericht heeft een goede structuur: de openingszin bevat het nieuws, de kernboodschap komt in de eerste alinea en elementen uit de eerste alinea worden uitgewerkt van belangrijk naar minder belangrijk.
De eerste alinea van het persbericht geeft antwoord op de vraag: wie wat waar waarom wanneer en hoe?
In het persbericht wordt jargon vermeden.
In het persbericht is duidelijk wie waarvoor verantwoordelijk is.
In het persbericht wordt zoveel mogelijk een actieve schrijfstijl gehanteerd: de gemeente gaat oppakken i.p.v. 'er zal door de gemeente worden opgepakt'.
In het persbericht wordt een zakelijke schrijfstijl gehanteerd: geen woorden die kunnen worden opgevat als wervend (nieuw, uniek, het beste, etc).

Het is duidelijk van wie het persbericht afkomstig is: eenduidige stijl en gebruik van logo.

Het persbericht biedt voor de redacties een voetnoot met contactgegevens van een betrokken ambtenaar / voorlichter voor meer informatie.

Bijlage 2 Bronnen

Interviews

- Han Zweers, projectleider van de Steekterpoort, 9 juni 2009
- Sandra Habets, unitleider beleid en advies voor de afdeling Ruimtebeheer, 9 juni 2009
- Wilco Van Oosten, projectleider van het project zwembaden, 9 juni 2009

Documenten

De Thermen

12-Feb-2007	Persbericht	Zwembad De Thermen uitgebrand
16-Feb-2007	Persbericht	Nieuw rooster zwembad De Hoorn
23-Feb-2007	Persbericht	Sloopwerkzaamheden zwembad De Thermen
10-Apr-2007	Persbericht	Tijdelijke overkapping buitenbad/zwembad De Hoorn
21-Nov-2007	Persbericht	College presenteert modellenstudie voor nieuw zwembad De Thermen
17-Jan-2008	Persbericht	Invulling locatie zwembad
15-Jan-2008	Persbericht	B. en w. kiezen voor herbouw functies De Thermen bij De Hoorn

Coupepolder

10-Jan-2007	Persbericht	Huidige deklaag in Coupepolder acceptabel
13-Apr-2007	Persbericht	Gemeente mag water Coupépolder blijven afvoeren
5-Mar-2008	Persbericht	Gemeente met Hoogheemraadschap om tafel
7-Mar-2008	Persbericht	Gemeente en Hoogheemraadschap opnieuw rond tafel over lozing water Coupépolder
18 maart-2008	Persbericht	Gemeente en Hoogheemraadschap in gesprek

Overslag terminal

29-Apr-2008	Persbericht	Gemeente gaat natuur compenseren in Steekterpoort
6-May-2008	Persbericht	Onderzoek naar explosieven

Gemeente
Alphen aan den Rijn

GEMEENTE ALPHEN AAN DEN RIJN INGEKOMEN		Routing:
13 OKT 2009		
Nr. 2009/31099		Beleid, Middelen en Facilitaire diensten
Afd. Griffie		Opbergen

Rekenkamercommissie
Griffie
Postbus 13
2400 AA Alphen aan den Rijn

Stadhuisplein 1
Postbus 13
2400 AA Alphen aan den Rijn
Telefoon: 0900 4811 111
Fax: (0172) 465 564
E-mail: gemeente@alphenaandenrijn.nl
Website: www.alphenaandenrijn.nl

Uw kenmerk Uw brief van

Ons kenmerk
2009/27876

Datum

9 oktober 2009

Inlichtingen bij
De heer S.P. van Andel

Doorkiesnummer
Tel: (0172) 465151
Fax: (0172) 465485

Afdeling
Communicatie

VERZONDEN 12 OKT 2009

Onderwerp
Onderzoek Rekenkamercommissie
Persberichten

Geachte leden van de Rekenkamercommissie,

Het college heeft de bevindingen gelezen van het onderzoek door de Rekenkamercommissie over de analyse persberichten. Het college onderschrijft het belang van goede berichtgeving en het belang van monitoring op de persberichten die namens het college verstuurd worden. Ook de criteria die gehanteerd zijn bij het onderzoek zijn voor het college relevant. Feitelijkheid, actualiteit, evenwichtigheid en helderheid zijn belangrijke maatstaven voor de beoordeling van de gemeentelijke berichtgeving.

In ons eigen communicatiebeleid "Van vertellen naar vertrouwen", dat in 2007 door de gemeenteraad is aangenomen, staat dat we open en eerlijk communiceren met de pers en de bewoners van de gemeente. Dat betekent dat we ook minder goed nieuws naar buiten brengen en uitleggen waarom en hoe we tot onze keuzes komen.

Dit beleid wordt op dit moment geactualiseerd. Binnenkort worden voorstellen gedaan om het pers- en mediabeleid aan te passen aan de eisen en mogelijkheden van deze tijd.

Toch heeft het college kanttekeningen bij het uitgevoerde onderzoek. De kanttekeningen beslaan de keuze van de projecten, de afwegingen van evenwichtigheid en de helderheid van de persberichten.

Kanttekeningen

De kanttekeningen gaan met name over de uitvoering van het onderzoek. Naar de mening van het college is geen recht gedaan aan de opzet van het onderzoek zoals wij hebben mogen opmaken uit uw brief van 15 september 2008. Wij missen de effectiviteitsbeoordeling van de persberichten.

Het college vindt een discussie over de theorie hoe een persbericht op te stellen minder relevant dan het effect van persberichten in de media. Voor het college is de vraag belangrijk: "Komt onze boodschap in de persberichten overeen met wat erover in de media over geschreven wordt?". Deze vraagstelling staat wel in het oorspronkelijke onderzoek, maar ontbreekt in de rapportage.

Een ander punt is dat de interviews met erg weinig functionarissen zijn gehouden, waardoor er geen breed gedragen inhoudelijke informatie is verkregen. Zo ontbreekt de inbreng van de afdeling communicatie en de inbreng van portefeuillehouders. Naar de mening van het college is dit een gebrek in het onderzoek. In het begin van het onderzoek is gesproken met mensen van communicatie en met drie portefeuillehouders. Hiervan is niets meer terug te vinden in het eindelijke rapport.

Door slechts van drie mensen de interviews op te nemen wordt geen volledig inzicht gegeven in de gehele procedure van het tot stand komen en verantwoordelijkheden van persberichten.

Zo hadden enkele opmerkingen die nu in het rapport staan verhelderd kunnen worden. Volgens het college had bijvoorbeeld verduidelijkt kunnen worden waar de verantwoordelijkheden liggen voor het schrijven van berichten over raadsbesluiten.

Projectkeuze

Vervolgens vindt het college dat het onderzoek erg smal is. Er waren vijf onderwerpen aangedragen en slechts drie opgenomen. Ook de periode waarover onderzocht is, is vrij beperkt. In het geval van de OTA zijn de persberichten over één jaar beoordeeld, terwijl het project al vele jaren loopt. In het onderzoek ontbreken ook meerdere persberichten, in het geval van de Thermen zelfs vier.

Nog betere conclusies zouden volgens het college mogelijk zijn als er naar een nog langere periode gekeken wordt. De OTA is een langlopend project waarbij vele partijen betrokken zijn en vele verschillende middelen zijn en worden ingezet om het contact met de belanghebbenden op peil te houden. (Nieuwsbrieven, website, informatiebijeenkomsten, klankbordgroep)

Een bijkomend feit is dat de OTA in belangrijke mate onder de verantwoordelijkheid van de Provincie Zuid-Holland valt. Hiertoe is een gezamenlijk communicatieplan gemaakt en wordt alle gezamenlijke communicatie onder een gezamenlijke noemer uitgevoerd. Slechts af en toe is er "eigen" nieuws.

Als laatste merkt het college op dat persberichten één van de mogelijkheden is om over de projecten, of het werk van de gemeente te communiceren met belanghebbenden. In alle genoemde projecten uit het onderzoek zijn bewondersavonden gehouden, informatiebijeenkomsten, maar ook nieuwsbrieven en berichten op onze website. Persberichten zijn in veel gevallen een mogelijkheid om aandacht te vragen voor het project, maar niet het enige middel.

Afweging van evenwichtigheid.

Het college onderschrijft de conclusie op dit onderdeel van het onderzoek niet. Persberichten hebben verschillende doelen, niet alleen het beschrijven van de gehele besluitvormingsprocedure. Een persbericht kan aandacht vragen voor een incidenteel onderwerp, voor een nieuwswaardigheid omdat het onderwerp erg in de belangstelling van media en burgers staat etc.

Proces van persberichten

Het college wil hierover een opmerking maken. Het beschrijven van de besluitvormingsprocedure is voor veel burgers niet relevant omdat voor hen "De Gemeente" één organisatie is. Raad, college en ambtenarij behoren volgens hen tot dezelfde organisatie.

Het college is wettelijk niet geautoriseerd om de berichtgeving over raadsbesluiten te doen. Dit is een bevoegdheid en verantwoordelijkheid van de raad zelf. Op dit moment worden raadsbesluiten niet via persberichten, maar via vrije nieuwsgaring door journalisten en de verslaglegging op internet en in Week in Beeld bekend gemaakt.

Onderzoeksbevindingen

Het college neemt afstand van veel van de conclusies van het rapport omdat het onderzoek volgens het college aanmerkelijk beter had kunnen worden uitgevoerd. Zoals al eerder in deze brief staat is het aantal interviews en de keuze van slechts drie ambtenaren een grote lacune in het onderzoek. In de rapportage ontbreken hierdoor elementen die volgens het college wel onderzocht hadden kunnen worden. Het gaat hier met name om het proces en de verantwoordelijkheden, de effectiviteitsmeting en de vertaling van de berichten in de media.

Het college neemt wel de aanbeveling over dat in persberichten meer aangegeven wordt dat de raad nog een besluit moet nemen.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Alphen aan den Rijn,

de secretaris,

de burgemeester,

mr. Ind. J. Eshuis

W.M. de Gelder

Griffie

Aan de leden van de gemeenteraad
van Alphen aan den Rijn
Postbus 13
2400 AA Alphen aan den Rijn

Stadhuisplein 1
Postbus 13
2400 AA Alphen aan den Rijn
Telefoon: 0900 4811 111
Fax: (0172) 465 564
E-mail: gemeente@alphenaandenrijn.nl
Website: www.alphenaandenrijn.nl

Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Datum
--	9 oktober 2009	2009/34391	10 november 2009

Inlichtingen bij Griffie	Doorkiesnummer Tel: (0172) 465352 Fax: (0172) 465485
-----------------------------	--

Onderwerp
reactie Rekenkamercommissie op brief van
college over onderzoek Rekenkamercommissie
Persberichten. (zaaknummer: 2009/31099)

Geachte raadsleden,

Naschrift/reactie van de Rekenkamercommissie op de brief van het college van burgemeester en wethouders (verder: het college) d.d. 9 oktober 2009, ontvangen op 13 oktober 2009, kenmerk 2009/31099.

Kanttekeningen College

De kanttekeningen van het college gaan met name over de uitvoering van het onderzoek. Naar de mening van het college is geen recht gedaan aan de opzet van het onderzoek, zoals vervat in de brief van de Rekenkamercommissie van 15 september 2008, kenmerk 2008/15403. Het college mist de effectiviteitsbeoordeling van de persberichten.

Het college vindt een discussie over de theorie hoe een persbericht op te stellen minder relevant dan het effect van persberichten in de media. Voor het college is de vraag belangrijk: "Komt onze boodschap in de persberichten overeen met wat erover in de media over geschreven wordt?". Deze vraagstelling staat wel in het oorspronkelijke onderzoek, maar ontbreekt in de rapportage.

Reactie Rekenkamercommissie

Het college heeft invloed op de kwaliteit van het persbericht. Daarom is in het onderzoek een oordeel gevormd over de kwaliteit van de door de gemeente opgestelde berichten op basis van criteria voor feitelijkheid, actualiteit, evenwichtigheid en helderheid. Het uitgangspunt is dat dit minimale voorwaarden zijn om een persbericht geplaatst te krijgen in de media. Een kwalitatief hoogwaardig persbericht vergroot de kans aanzienlijk om de gewenste boodschap correct over te brengen.

Een ander punt is dat de interviews met erg weinig functionarissen zijn gehouden, waardoor er geen breed gedragen inhoudelijke informatie is verkregen. Zo ontbreekt de inbreng van de afdeling communicatie en de inbreng van portefeuillehouders. Naar de mening van het college is dit een gebrek in het onderzoek. In het begin van het onderzoek is gesproken met mensen van communicatie en met drie portefeuillehouders. Hiervan is niets meer terug te vinden in het eindelijke rapport.

Reactie Rekenkamercommissie

Dit rekenkameronderzoek bestaat uit twee fasen. Tijdens de eerste fase zijn de door het college genoemde functionarissen gesproken. In de tweede fase is een verdiepingsslag uitgevoerd om een helder oordeel te kunnen geven over de kwaliteit van de persberichten. In die fase is om de organisatie niet meer te belasten niet opnieuw met deze personen gesproken. Het geeft een inzicht over de werkwijze bij persberichten.

Projectkeuze

Vervolgens vindt het college dat het onderzoek erg smal is. Er waren vijf onderwerpen aangedragen en slechts drie opgenomen. Ook de periode waarover onderzocht is, is vrij beperkt. In het geval van de OTA zijn de persberichten over één jaar beoordeeld, terwijl het project al vele jaren loopt. In het onderzoek ontbreken ook meerdere persberichten, in het geval van de Thermen zelfs vier.

Nog betere conclusies zouden volgens het college mogelijk zijn als er naar een nog langere periode gekeken wordt. De OTA is een langlopend project waarbij vele partijen betrokken zijn en vele verschillende middelen zijn en worden ingezet om het contact met de belanghebbenden op peil te houden. (Nieuwsbrieven, website, informatiebijeenkomsten, klankbordgroep)

Een bijkomend feit is dat de OTA in belangrijke mate onder de verantwoordelijkheid van de Provincie Zuid-Holland valt. Hiertoe is een gezamenlijk communicatieplan gemaakt en wordt alle gezamenlijke communicatie onder een gezamenlijke noemer uitgevoerd. Slechts af en toe is er "eigen" nieuws.

Reactie Rekenkamercommissie

In haar onderzoeksopzet heeft de Rekenkamercommissie haar onderzoek afgebakend. De onderzoeksperiode is in de tweede fase uitgebreid. Daarover is het college geïnformeerd. Het feit dat OTA een gezamenlijke verantwoordelijkheid met de provincie betreft, is benoemd in het rapport.

Het onderzoek van de Rekenkamercommissie gaat over de persberichten. Dat er persberichten zouden zijn gemist is opvallend, omdat alle persberichten over de onderzoeksperiode zijn opgevraagd.

Het onderzoek heeft zich niet gericht op de effectiviteit van het gebruik van communicatiemiddelen.

Afweging van evenwichtigheid.

Het college onderschrijft de conclusie op dit onderdeel van het onderzoek niet. Persberichten hebben verschillende doelen, niet alleen het beschrijven van de gehele besluitvormingsprocedure. Een persbericht kan aandacht vragen voor een incidenteel onderwerp, voor een nieuwswaardigheid omdat het onderwerp erg in de belangstelling van media en burgers staat etc.

Reactie Rekenkamercommissie

Evenwichtigheid is een norm waaraan de Rekenkamercommissie heeft getoetst. Als overheidsinstantie is het belangrijk om een evenwichtige boodschap te verstrekken aan inwoners. Daar waar het aandacht vraagt voor een incidenteel onderwerp, nieuwswaardig en/of in de belangstelling onthefte dit de gemeente niet van het afwijken van de norm evenwichtigheid (waaronder de plaats in de besluitvormingsprocedure).

Proces van persberichten

Het college wil hierover een opmerking maken. Het beschrijven van de besluitvormingsprocedure is voor veel burgers niet relevant omdat voor hen "De Gemeente" één organisatie is. Raad, college en ambtenarij behoren volgens hen tot dezelfde organisatie.

Het college is wettelijk niet geautoriseerd om de berichtgeving over raadsbesluiten te doen. Dit is een bevoegdheid en verantwoordelijkheid van de raad zelf. Op dit moment worden raadsbesluiten niet via persberichten, maar via vrije nieuwsgaring door journalisten en de verslaggeving op internet en in Week in Beeld bekend gemaakt.

Reactie rekenkamercommissie

De Rekenkamercommissie heeft deze werkwijze beschreven in het rapport.

Onderzoeksbevindingen

Het college neemt afstand van veel van de conclusies van het rapport omdat het onderzoek volgens het college aanmerkelijk beter had kunnen worden uitgevoerd. Zoals al eerder in deze brief staat is het aantal interviews en de keuze van slechts drie ambtenaren een grote lacune in het onderzoek. In de rapportage ontbreken hierdoor elementen die volgens het college wel onderzocht hadden kunnen worden. Het gaat hier met name om het proces en de verantwoordelijkheden, de effectiviteitsmeting en de vertaling van de berichten in de media.

Reactie Rekenkamercommissie

De Rekenkamercommissie verwijst naar haar reactie op de keuze van de onderwerpen en het aantal respondenten. Het meten van de effectiviteit vormde geen onderdeel van het onderzoek

Ons kenmerk
2009/34391

Datum
10 november 2009

Blad
4

Het college neemt wel de aanbeveling over dat in persberichten meer aangegeven wordt dat de raad nog een besluit moet nemen.

Reactie Rekenkamercommissie

De Rekenkamercommissie neemt de gehele besluitvormingsprocedure in ogenschouw (t/m besluitvorming in de Raad) en is verheugd dat het college in het uitgeven van persberichten expliciet stilstaat bij fase waarop het besluit betrekking heeft (bijv. het besluit van het college om voor te leggen aan de raad).

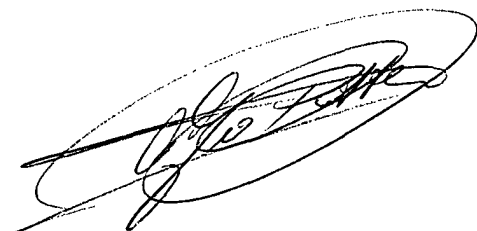
Hoogachtend,

de voorzitter van de rekenkamercommissie

Mw. Drs H.G. Bijker

Voor deze

A.J. van Putten, ambtelijk secretaris van de rekenkamercommissie.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'A.J. van Putten', enclosed within a large, hand-drawn oval scribble.

c.c. college van burgemeester en wethouders